

**CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL**

GŴYS A RHAGLEN

SUMMONS AND AGENDA

ar gyfer

for a

**CYFARFOD O GYNGOR
SIR YNYS MÔN**

**MEETING OF THE ISLE OF
ANGLESEY COUNTY COUNCIL**

ar

on

5 MAWRTH 2026

5 MARCH 2026

➔ am 2:00 o'r gloch yp ➔

➔ at 2:00 pm ➔

Nodwch os gwelwch yn dda fod cyfarfodydd yn cael eu ffrydio ar gyfer eu darlledu'n fyw a'u darlledu ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn Rheolydd Data dan y Ddeddf Diogelu Data a bydd data a gesglir yn ystod y ffrydio byw hwn yn cael ei gadw'n unol â pholisi cytunedig yr Awdurdod.

R H A G L E N

1. COFNODION

Cyflwyno i'w cadarnhau, gofnodion drafft y cyfarfod o'r Cyngor Sir a gynhaliwyd ar 9 Rhagfyr 2025.

2. DATGANIAD O DDIDDORDEB

Derbyn datganiad o ddiddordeb gan unrhyw Aelod neu Swyddog parthed unrhyw eitem o fusnes.

3. CYHOEDDIADAU

I dderbyn unrhyw gyhoeddiadau gan y Cadeirydd, Arweinydd y Cyngor neu'r Prif Weithredwr.

4. CWESTIYNAU

I dderbyn rhybudd o'r cwestiynau canlynol gan y Cynghorydd Robert Ll Jones mewn perthynas â cherbydau mawr yn teithio drwy Gaergybi ar eu ffordd i'r lwerddon ar y llongau: -

Hoffwn ofyn i Arweinydd Cyngor Sir Ynys Môn os ydi o wedi gofyn i'n Haelod Senedd neu'n Aelod Seneddol lleol i ddweud wrthym beth sy'n digwydd o ran unrhyw gynlluniau i ddarparu cyfleusterau ar gyfer loriau sy'n teithio i'r lwerddon drwy borthladd Caergybi.

Mae angen i ni gefnogi'r gyrwyr hyn gan fod y mater yn achosi perygl i gerddwyr pan fydd y loriau yn cael eu parcio ym meysydd parcio siopau ger ardal siopa Penrhos. Mae'r problemau diweddar gyda thywydd garw dros y gaeaf ond wedi ychwanegu at y broblem.

O'r hyn dwi'n ei ddeall mae ein Adran Briffyrdd wedi tynnu sylw Llywodraeth Cymru at y materion parhaus hyn ac maent yn barod i gydweithio er mwyn dod o hyd i ddatrysiad i'r broblem. Mae angen i ni weithredu cyn y bydd damwain neu rhywbeth gwaeth yn digwydd.

5. RHYBYDD O GYNNIG

Derbyn y Rhybudd o Gynnig canlynol gan y Cynghorydd Dylan Rees: -

Mae Prosiect Cadwraeth arloesol y Wiwer Goch ar Ynys Môn wedi bod yn hynod lwyddiannus. Erbyn hyn mae tua 800 o wiwerod coch ar yr ynys ac maent fwyaf niferus yng nghyffiniau Llangefni, Marianglas ac mewn ambell i ardal arfordirol ar hyd y Fenai. Mae gweld wiwerod coch yn brofiad pleserus a chyffroes i bobl leol ac ymwelwyr fel ei gilydd. Fodd bynnag, mae llwyddiant y prosiect hwn dan fygythiad

parhaus oherwydd brech y gwiwerod.

*Firws sy'n cael ei gario a'i ledaenu gan wiwerod llwyd yw brech y gwiwerod, ond nid yw'n effeithio ar y wiwer lwyd. Pan fydd gwiwerod coch yn cael eu heintio, byddant yn cael nifer fawr o friwiau agored ar y croen, cyn marw mewn poen bythefnos yn ddiweddarach. Yng ngogledd Cymru, collwyd rhwng 70 ac 80% o boblogaeth y wiwer goch yng Ngwynedd yn dilyn achos o'r haint yn 2020/21. Yn ystod y deunaw mis diwethaf mae tua 40 o wiwerod llwyd wedi cael eu dal ar Ynys Môn, ac er gwaethaf pob ymdrech, mae'n amhosibl atal pob gwiwer lwyd rhag dod drosodd i Ynys Môn. Mae angen ateb hirdymor, **cyn iddi fynd yn rhy hwyr**.*

Yn 2023 sefydlwyd deiseb yn galw ar Lywodraeth Cymru i ariannu ymchwil i frechlyn i amddiffyn gwiwerod coch rhag glefyd marwol brech y gwiwerod. Mae'r ddeiseb wedi casglu 11,313 o lofnodion o bob rhan o Gymru a chafodd ei thrafod yn y Senedd ar 27 Medi 2023. Derbyniodd gefnogaeth drawsbleidiol, yn ogystal ag ymrwymiad Gweinidogion.

Yr unig gamau a gymerwyd gan swyddogion Llywodraeth Cymru yw gwahodd cyflenwyr sydd wedi cofrestru ar wefan "GwerthwchiGymru" i gyflwyno tendrau. Digwyddodd hyn ym mis Gorffennaf 2025, a chan mai am bum wythnos yn unig y cafodd yr hysbyseb ei harddangos ar y wefan, nid yw'n syndod na chafodd yr un tendr ei gyflwyno. Nid yw'r Llywodraeth wedi cymryd unrhyw gamau ers hynny.

*Mae Cyngor Môn, felly, yn galw ar Lywodraeth Cymru, **fel mater o frys**, i gymryd y camau angenrheidiol i gomisiynu sefydliad addas i ymchwilio i'r brechlyn.*

6. CYFLWYNO DEISEBAU

Derbyn unrhyw ddeiseb yn unol â Pharagraff 4.1.11 y Cyfansoddiad.

7. RHEOLI'R TRYSORLYS - ADOLYGIAD CANOL BLWYDDYN 2025/26

Cyflwyno adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 16 Rhagfyr 2025.

8. STRATEGAETH GYFALAF 2026 -2031

Cyflwyno adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 27 Ionawr 2026.

9. DATGANIAD STRATEGAETH RHEOLI'R TRYSORLYS 2026/27

Cyflwyno adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 24 Chwefror 2026.

10. STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOLIG A CHYLLIDEB 2026/2027

• Cyllideb Refeniw 2026/27

Cyflwyno adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 24 Chwefror 2026.

• Cyllideb Gyfalaf 2026/27

Cyflwyno adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog

Adran 151, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 24 Chwefror 2026.

- **Newid i Polisi Dewisol Treth Cyngor**

Cyflwyno adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 24 Chwefror 2026.

- **Gosod y Dreth Gyngor 2026/27**

Cyflwyno adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

Cynnig Cyllideb Amgen yr Wrthblaid

I gyflwyno ar gyfer ystyriaeth y Cyngor, gwelliant yr wrthblaid i gynigion cyllideb terfynol y Pwyllgor Gwaith yn unol ag adran 4.3.2.2.11 y cyfansoddiad.

11. DIWYGIO'R CYFANSODDIAD - CYMERADWYO DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL Y CYNGOR YN DERFYNOL

Cyflwyno adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 24 Chwefror 2026.

12. CYDBWYSEDD GWLEIDYDDOL PWYLLGORAU

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd.

13. DATGANIAD POLISI TRWYDDEDU 2026 - 2031

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 24 Chwefror 2026.

14. DATGANIAD POLISI TÂL 2026

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Adnoddau Dynol, Cyfathrebu a Phrofiad Cwsmer.